



189336 - ۋاپات بولغان كىشىگە ئىددىت تۇتۇشنى هىجربىيە تارىخى بىلەن ھېسابلاش توغرىسىدا

سۇئال

ئانامنىڭ ئىددىتىنىڭ قاچان ئاخىرلىشىغانلىقىنى بىلىشنى خالايىمەن؟ دادامغا ئاللاھدىن رەھمەت، مەغېرىتىنى تىلەيمەن، دادام 2012-04-06 كۈنى ۋاپات بولغان. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاقاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئاللهملەرنىڭ پەرۋەرىدىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيمەس سالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئاللاھ تائالادىن ئاتكىزغا ۋە بارلىق مۇسۇلمانلارغا رەھمەت، مەغېرىت تىلەيمىز، ئاللاھ تائالا دۇئالرىمىزنى ئاڭلىغۇچى ۋە ئىجابەت قىلغۇچىدۇر.

ئىككىنچى: ئېرى ۋاپات بولغان ئايال ھامىلدار بولسا بالىسىنى تەۋەللۇت قىلىش بىلەن ئۇ ئايالنىڭ ئىددىتى ئاخىرلىشىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعُنَ حَمَلَهُنَّ** تەرجىمىسى: ھامىلدار ئاياللارنىڭ ئىددىتى (مەيلى ئايىلىپ كەتكەن بولسۇن، مەيلى ئېرى ئۆلۈپ كەتكەن بولسۇن) يەڭىگىش بىلەنلا تۈگەيدۇ. كىمكى ئاللاھدىن قورقىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ ئىشىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ. [سۇرە تالاق 4-ئاينەت].

ئەگەر ئايال ھامىلدار بولمسا، ئۇ ئايالنىڭ ئىددىتى تۆت ئاي ئون كۈن بولىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَالَّذِينَ يُتَوَفَّونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصُنَ بِأَنفُسِهِنَ أَرْبَعَةً أَشْهُرٍ وَعَشْرًا** تەرجىمىسى: ئىچىڭلاردا ئۆزى ۋاپات بولۇپ ئاياللىرى قېلىپ قالغان كىشىلەر بولسا، ئاياللىرى تۆت ئاي ئون كۈن ئىددىت تۇتۇشى لازىم. [سۇرە بەقەرە 234-ئاينەت].

ئۇچىنچى: ئېرى ۋاپات بولغان ئىددىت ۋاقتىنى مىلادىيە كالىندارى بىلەن ئەمەس بەلكى ھىجربىيە كالىندارى بويىچە ھېسابلايدۇ، چۈنكى شەرىئەت ئەھكاملرى ھىجربىيە ئايلىرى بىلەن بېكىتلىنىدۇ.

ۋاپات بولغان كىشى ئايىنىڭ ئەۋۇلىدە ۋاپات بولغان بولسا، ئايىنىڭ چىققان ۋاقتىغا قاراپ ھېسابلىنىدۇ، ھىجربىيە ئايىلىرىنىڭ بەزىسى ئوتتۇز ۋە بەزىسى يىگىرمە توققۇز كېلىدىغان بولۇپ، شۇ بويىچە ئىددىت توغرا بولىدۇ، ئايىنىڭ كام قالغانلىرىنى تولۇقلاش كېرەك بولمايدۇ.

"پىقەى توپلاملىرى" ناملىق ئەسەر 29 - توم 315-316-بەتلەردە مۇنداق بايان قىلىنغان: "تالاق قىلىنغان، ئايىلىپ كەتكەن ۋە ئېرى ۋاپات بولغان ئاياللارنىڭ ئىددىتى مىلادىيە كالىندارى بىلەن ئەمەس بەلكى ھىجربىيە كالىندارى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

ئەگەر تالاق ياكى ۋاپات بولۇش ئايىنىڭ ئەۋۇلىدە بولغان بولسا، بۇ مۇشۇ ئايىنىڭ كۆرۈلۈشى بىلەن ھېسابلىنىدۇ، چۈنكى بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلَةِ ۝ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ الْنَّاسِ وَالْحَجَّ** تەرىجىمىسى: «(ئى مۇھەممەد!) سەندىن يېڭى چىققان ئاي(يەنى ئايىنىڭ كىچىك چىقىپ چوڭىدىغانلىقى، ئاندىن كىچىككەيدىغانلىقى) توغرۇلۇق سورىشىدۇ. (ئۇلارغا) ئېيتقىنىكى، **ئۇ كىشىلەرنىڭ** (تىرىكچىلەك، سودا - سېتىق، مۇئامىلە، روزا تۇتۇش، ئېغىز ئېچىش قاتارلىق) ئىشلارنىڭ ۋە **ھەجىنڭ ۋاقىتلەرنى** ھېسابلىشى **ئۇچۇندۇر.** [سۇرە بەقەرە 189-ئايەت].

ئاللاھ تائالا ئىددەتنى ئايى ھېسابلاپ تۇتۇشقا بۇيرىغانلىقى ئۇچۇن ئايىنىڭ بەزسى كام بولسىمۇ ئىددىتى تولۇق بولىدۇ. ئاللاھ تائالا يەنە بىر ئايەتتە: **ئۇلارنىڭ ئىددىتى ئۇچ ھېيز مۇددىتى** دېسە، يەنە بىر ئايەتتە: **ئۇلارنىڭ ئىددىتى تۇت ئاي ئون كون** دېدى، ئاي ئوتتۇز كۈن بولسۇن ياكى ئۇنگىدىن ئاز بولسۇن ئىددەتتە ئاي ئېتبارغا ئېلىنىدۇ.

سوئالدا بايان قىلىنغاندەك، ۋاپات بولۇش ئايىنىڭ ئوتتۇرىدا بولغان بولسا، ئايال ئايىنىڭ قالغان قىسىمدا ئىددەت تۇتىدۇ، ئاي تولۇق بولسۇن ياكى تولۇق بولمىسۇن، ئۇچ ئاي ئون كۈن ھېسابلىنىدۇ، ئەۋۇلەلىقى ئايىنىڭ ئۇتۇپ كەتكەن كۈنلىرىنى ھېسابلاشنىڭ يولى ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ:

بىرىنچى: ئاي تولۇق بولسۇن ياكى تولۇق بولمىسۇن ئايىنى ئوتتۇز كۈنلىنى تولۇق ھېسابلاش، ئەگەر ئايال دەسلەپكى ئايدا يېڭىرمە كۈن ئىددەت تۇتقان بولسا، قالغان ئون كۈنلۈك ئىددەتنى بەشىنچى ئايدا تولۇقلابىدۇ.

ئىككىنچى: ئاي تولۇق بولسۇن ياكى تولۇق بولمىسۇن دەسلەپكى ئايدا تولۇق بولمغان ئىددەتنىڭ قالغاننى بەشىنچى ئايدا تولۇقلابىدۇ. "ئەلمۇغىنى" ناملىق ئەسەر 8 - توم 85-بەت، "كەشاپۇل قىنا" 5-توم 315-بەت، "پىقەى توپلاملىرى" 29-توم 315-بەتکە قارالسۇن.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان قاراشلارغا ئاساسەن، [2012-يىلى 4-ئايىنىڭ 6-كۈنى] ئىددەتنى ھېسابلاشتا ھىجرييە 1433-يىلى 5-ئايىنىڭ 14-كۈنىكە] مۇۋاپق كېلىدىغان بولۇپ، ئۇ ئايالنىڭ ئىددىتى [1433-يىلى 9-ئايىنىڭ 24-كۈنى] مىلادىيە [2012-يىلى 8-ئايىنىڭ 12-كۈنى] ئاخىرىلىشىدۇ.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.